

Прирачник

АГРОЕКОЛОШКИ МЕРКИ

Република Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО,
ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Оваа публикација е подготвена од страна на консултантската фирма МЦГ со великодушната поддршка на американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен Развој (УСАИД).

Мислењата изразени во оваа публикација им припаѓаат на авторите и не ги изразуваат ставовите на Агенцијата на САД за Меѓународен Развој или на Владата на Соединетите Американски држави.

Република Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО,
ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Во процесот на приближување на Македонскиот агрокомплекс кон барањата и стандардите на заедничката земјоделска политика на Европската Унија, се поголема важност зазема подигањето на свеста на земјоделската популација во зачувувањето на животната средина преку избегнување на практики и активности кои би можеле да имаат негативен ефект на околината.

Со таа цел, Министерството за земјоделство шумарство и водостопанство на Република Македонија (МЗШВ) е во финална фаза на воведување на стандарди за добра земјоделска пракса но и креирање на сет на агроколошки мерки чие воведување, во блиска иднина ќе биде поддржано од ИПАРД програмата. Во таа насока, оваа брошура има за цел да ги презентира овие можности за финансирање.

ПРОГРАМАТА НА ИПАРД ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НА АГРОКОЛОШКИ МЕРКИ

Систематизација на Европската Унија за Агроекологија опфаќа специфични цели за промоција на агроколошки мерки за заштита на животната средина во услови на земјоделско производство и тоа:

- » Квалитет на водата и нејзина урамнотежена употреба
- » Намалување на ризикот од примена на интензивна агротехника
- » Намалување на деградација на почвата
- » Климатски промени, квалитет на воздухот и пределот
- » Заштита на биолошката разновидност

Во Република Македонија во тек е акредитирање на ИПАРД агроколошките мерки, кои се наменети за оние апликанти кои веќе ги исполнуваат барањата за Добра земјоделска пракса. Пресметаната поддршка за воведување на секоја од пилот мерките е на годишно ниво и ќе се пресметува по пријавен хектар или условно грло и ќе се исплаќа дополнително на директните плаќања (субвенции) за соодветната култура. Треба да се напомене дека поддршката за воведување на агроколошките мерки ќе биде за договорен период од пет години.

Програмата за ИПАРД ги предвидува следните агроколошки мерки за поддршка:

ГРУПА I – Зачувување на локалните загрозени видови на животни и растенија:

1.1	Заштита на локални раси кои се во опасност на исчезнување
1.2	Заштита на автохтон вид на винова лоза „Станушина” во Тиквешкиот регион

ГРУПА II – Заштита на водата и почвата преку оддржливи методи на земјоделски активности

2.1	Заштита на водата и почвата преку воспоставување и одржување на зелена покривка во повеќегодишни насади
2.2	Заштита на водата и почвата преку спроведување на систем за ротација на насади

ГРУПА III – Органско земјоделско производство:

3.1	Органско растително производство
-----	----------------------------------

Оваа брошура дава кус осврт на под-мерките кои се однесуваат на растително, со посебен акцент на зеленчуково производство

Група 1

ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ЗАГРОЗЕНИ ВИДОВИ НА ЖИВОТНИ И РАСТЕНИЈА

1.1. Заштита на автохтониот вид на винова лоза „Станушина”

Оваа под-мерка се однесува на заштита на автохтониот вид на винова лоза Станушина во Тиквешкиот регион, која, како автохтона домашна сорта била широко распространета во македонските лозја, пред појавата на филоксерата, во седумдесеттите години на минатиот век. Оваа сорта винова лоза претставува вреден генетски ресурс кој произлегува од генетската група *Vitis vinifera*.

Општа цел на под мерката: Зачувување на растителните генетски ресурси во земјоделството

Специфични цели на под мерката:

- » Одржување на генетската разноликост со поддршка за зачувувањето на загрозени растителни видови,
- » Зголемување на површините засадени со автохтони, домашни сорти на винова лоза кои се на работ на исчезнување.
- » Под-мерката ќе се спроведе на пилотно ниво во винскиот регион Тиквеш.

Специфични барања за идните корисници:

- » Корисникот на оваа подмерка треба да е регистриран одгледувач на винова лоза Станушина во Националниот регистар на лозови насади при МЗШВ и треба да има лозов насад во Тиквешкиот регион
- » Корисникот на оваа подмерка треба на површината за која поднесува барање за финансиска поддршка да има лозов насад со 70% на лозови садници од автохтон вид на виновата лоза Станушина и истиот да биде евидентиран во Регистарот на автохтони видови на винова лоза при Факултетот за земјоделски науки и храна-Скопје
- » Површината под лозов насад за која се поднесува барање за финансиска поддршка треба да изнесува најмалку 0,3 хектари, составен од парцели не помали од 0,1 хектар.

Управувачки барања:

- » Корисникот на оваа подмерка треба да учествува во програми за обука со траење на обуката од најмалку 4 часа годишно
- » Треба да води евиденција за сите земјоделски активности извршени на неговото земјоделско стопанство согласно обврските дефинирани во договорот за финансиска поддршка
- » Треба да изготви агроеколошки план
- » Треба да ја одржува или зголемува површината со автохтон вид на винова лоза Станушина за период од најмалку 5 години
- » Треба да ја намали употребата на азот на 170 килограми по хектар.

Плаќањето за 1 хектар под лозов насад од Станушина ќе изнесува – 293 Евра/хектар

Очекувани резултати: Се очекува зголемување на 250 хектари, регистрирани постојани винови насади под автохтоната сорта винова лоза Станушина во периодот 2013-2014 година.

Група 2

ЗАШТИТА НА ВОДАТА И ПОЧВАТА ПРЕКУ ОДДРЖЛИВИ МЕТОДИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ АКТИВНОСТИ

2.1 Заштита на водата и почвата преку воспоставување и одржување на зелена покривка во повеќегодишни насади

Произведувачите на овошје и зеленчук, честопати применуваат интензивна употреба на ѓубриња и производи за заштита на растенијата за да добијат повисока вредност за нивното производство. За да се намали негативниот ефект од овие активности врз околината, постои потреба за поттикнување на земјоделците да спроведуваат производни технологии кои ќе одат над добрата земјоделска пракса и ќе се базираат на примена на агро-еколошките практики со кои се обезбедува повисоко ниво на заштита на почвата и водата.

Воведување на зелена покривка во овоштарниците представува една од основните подмерки кои ќе придонесат за намалување на ерозијата на почвата, загадување на водата и притоа ќе допринесе за подобрување на почвените својства.

Општа цел

Зачувување на почвата и заштита на водите од загадување предизвикано од земјоделски извори

Специфични цели:

- » Намалување на ерозијата, особено на терените со наклон
- » Намалено користење на пестициди и ѓубрива
- » Намалено загадување на водата како резултат на намаленото пренесување на загадувачи по пат на ерозија како и поради протекување (ќе се применува помалку азот и пестициди)
- » Зголемена содржина на органски материи и подобрување на хемиските својства на почвата

Подмерката ќе се спроведе на пилотно ниво во регионот на Преспа.

Специфични управувачки барања :

- » Површината под овошен насад за која се поднесува барање за финансиска поддршка треба да изнесува најмалку 0,3 хектари, составен од парцели не помали од 0,1 хектар
- » Корисникот при поднесување на барање за финансиска поддршка за оваа подмерка треба да има подигнато или да е во фаза на подигање на зелена покривка.

Управувачки барања:

- » Корисникот на оваа подмерка треба да ја одржува или зголемува површината на зелена покривка на долгогодишни овошни насади за период од најмалку 5 години
- » Треба да учествува во програми за обука со траење на обуката од најмалку 4 часа годишно
- » Треба да води евиденција за сите земјоделски активности извршени на земјоделското стопанство согласно обврските дефинирани во договорот за финансиска поддршка
- » Треба да изготви агроколошки план
- » Треба да изготви и да спроведе 5 годишен план за ѓубрење на површината за која се поднесува барање за финансиска поддршка
- » Треба да направи најмалку две агро-хемиски анализи на почвата во периодот од 5 години на површината за која се поднесува барање за финансиска поддршка
- » Треба да ја коси зелената покривка во меѓуредовото растојание најмалку 3 пати годишно
- » Широчината на постојаната зелена покривка во меѓуредовото растојание на овоштарникот треба да не биде помала од 1 метар (хербицидите се забранети за употреба на оваа површина); корисникот на оваа подмерка може да користи хербициди единствено во меѓу-стеблениот простор во овоштарникот.

Плаќањето за 1 хектар под зелена покривка на долгогодишен насад – 411 Евра/хектар

Очекувани резултати:

- » Намалување на употреба на азотни ѓубриња од 12% и вкупната употреба од 210 кг/ха (намалена употреба од 20.3 тони на азот)
- » Намалена употреба на хербициди за 70% (1.02 кг/ха); 700 хектари на овошни јаболкови насади ќе подигнат зелена покривка во периодот 2013-2014.

2.2 Заштита на водата и почвата преку спроведување на систем за ротација на насади

Во регионот на Пелагонија, земјоделското производство, вклучително и зеленчуковото, е ограничено само на неколку култури. Постојната состојба во земјоделството покажува дека Пелагонискиот плански регион се карактеризира со силна специјализација на производството во следните неколку главни групи на култури: житарици (пченица, јачмен и пченка, шеќерна репка, сончоглед). Затоа, значајна компонента при деградација на почвата е намалување на растителните отпадоци, хумус и биогени елементи и намалување на природната плодност на почвата. На обработливите површини во Пелагонискиот регион годишно се губи 0,75% од вкупното количество на хумус, што значи дека биолошката деградација е слаба т.е. помала од 1%. Тоа значи дека за 20 години се загубени околу 15% од хумусот.

Постојните практики на интензивно одгледување на монокултури (особено пченица и пченка) имаат негативно влијание врз физичките, хемиските и микробиолошките својства

на почвата и водат кон постојано намалување на приносите. За да се ублажи и/или надмине наведениот проблем се воведува под мерката за воведување на систем на ротација на насади во Пелагонискиот пилот регион.

Општа цел:

- » Одржување на почвата и заштита на водите
- » Зачувување на структурата на почвата
- » Намалување на користењето на пестициди

Специфични цели:

- » Воведени различни култури и превенирање на одгледувањето само една иста култура
- » Намалено користење на пестициди
- » Зголемена количина на органска материја во почвата како и подобрување на почвените хемиски својства
- » Подмерката ќе се спроведе на пилотно ниво и тоа во Пелагонискиот регион.

Управувачки барања:

- » Површината под градинарски култури за која се поднесува барање за финансиска поддршка треба да изнесува најмалку 0,3 хектари, составен од парцели не помали од 0,1 хектар
- » Корисникот на оваа подмерка треба да ја одржува или зголемува површината под ротација на градинарски култури за период од најмалку 5 години
- » Треба да учествува во програми за обука со траење на обуката од најмалку 4 часа годишно, за целокупниот период на времетраење на договорот
- » Треба да води евиденција за сите земјоделски активности извршени на неговото земјоделско стопанство согласно обврските дефинирани во договорот за финансиска поддршка
- » Треба да изготви агроеколошки план
- » Треба да подготви и спроведе план за ротација на градинарски култури кој ќе биде изработен од страна на компетентно лице
- » Треба да одгледува различни култури во последователни години
- » Треба да произведува градинарски култури најмалку 3 години за времетраењето на договорот
- » Не смее да одгледува култури од исто ботаничко семејството во последователни години
- » Треба да направи една агро-хемиска анализа на почвата во периодот од 5 години на површината за која се поднесува барање за финансиска поддршка.

Плаќањето за 1 хектар под систем за ротација на насади – 207 Евра/хектар

Очекувани резултати: 400 хектари обработлива површина под систем за ротација на градинарски насади во 2013 година.

ОРГАНСКО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

3.1 Органско производство на градинарски и култивирани лековити, ароматични и зачински растенија

Побарувачката за органски зеленчук како свеж и безбеден производ се повеќе расте, не само на локалниот туку и на меѓународните пазари. Според податоците од Годишниот извештај за 2010 на МЗШВ, вкупната површина под сертифицирано органско производство на зеленчук, вклучително и производството на растенија во конверзија, изнесува само 3.8% од вкупната површина на сертифицирани органски култури.

Лековитите и ароматични производи се добиваат како собрани саморастечки или како култивирани растенија. На светскиот пазар и меѓу локалните фармацевтски индустрии постои голема побарувачка за овие производи. Од вкупно користените лековити и ароматични производи во земјата, 85% диворастечки а 15% се култивирани растенија. Некои од нив се ендемски балкански видови¹, кои во голема мерка се користат во народната медицина и се собираат само од нивните природни живеалишта.

Општа цел:

- » Намалување на користењето на ѓубрива и пестициди на земјоделско земјиште
- » Придонес за одржливо управување со почвите
- » Зголемување на областа на земјоделско земјиште под органско производство
- » Зголемување на бројот на земјоделски стопанства со органско производство

Специфични цели:

- » Зголемување на органското производство на градинарски култури и култивирани лековити и ароматични билки

Под мерката ќе се спроведува на целата територија на Р. Македонија

Управувачки барања:

- » Површината под градинарски или култивирани лековити, ароматични и зачински растенија за која се поднесува барање за финансиска поддршка треба да изнесува најмалку 0,3 хектари, составен од парцели не помали од 0,1 хектар
- » Корисникот на оваа подмерка треба да поседува договор со овластено контролно/сертификациско тело за производство на органски земјоделски производи
- » Треба да ја одржува или зголемува површината под градинарски и култивирани лековити, ароматични и зачински растенија за период од најмалку 5 години
- » Треба да направи најмалку една агро-хемиска анализа на почвата во периодот од 5 години на површината за која се поднесува барање за финансиска поддршка,

- » Треба да учествува во програми за обука со траење на обуката од најмалку 4 часа годишно, за целокупниот период на времетраење на договорот
- » Треба да води евиденција за сите земјоделски активности извршени на неговото земјоделско стопанство согласно обврските дефинирани во договорот за финансиска поддршка
- » Треба да изготви агроколошки план
- » Треба да ја намали употребата на азот на 170 килограми на хектар
- » Треба да подготви и спроведе план за ротација на култури кој ќе биде одобрен од страна на контролно/сертификациско тело
- » треба да употребува авторизирани ѓубриња за органско производство на градинарски и култивирани лековити, ароматични и зачински растенија
- » Треба да употребува авторизирани производи за заштита на растенија за органско производство на градинарски и култивирани лековити, ароматични и зачински растенија
- » За времетраењето на договорот не смее да употребува био-стимулатори во производството на градинарски и култивирани лековити, ароматични и зачински растенија
- » Треба да користи саден материјал според листата на култивирани лековити, ароматични и зачински растенија
- » Треба да произведува градинарски и култивирани лековити, ароматични и зачински култури најмалку 3 години за времетраењето на договорот
- » Треба да има позитивен извештај/сертификат од овластено контролно/сертификациско тело за органско земјоделско производство и производство во период пред исплатата.

Плаќањето за 1 хектар органско производство на градинарски, култивирани лековити и ароматични растенија – 382 Евра/Хектар

Очекувани резултати, Површините под органско растително производство, вклучувајќи ги и оние кои се во преоден преод, се очекува да се зголемат на 600 хектари во рок од две години.

Се очекува зголемување на органски градинарски земјоделски стопанства и органски култивирани лековити, ароматични и зачински земјоделски стопанства и тоа: 2011 – 199 ха, 2012– 350 ха, 2013 – 550 ха

AgBiz Program

www.agbiz.com.mk

ФЕДЕРАЦИЈА НА ФАРМЕРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

www.ffrm.org.mk

info@mcg.com.mk